

Vergaderjaar 1990–1991 Nr. 70*

21 146

Wijziging van de nieuwe Wet op de lijkbezorging

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 13 november 1990

Het verheugt ons, dat de leden van de C.D.A.-fractie blijkens het voorlopig verslag met waardering van dit wetsvoorstel tot wijziging van het voorstel van Wet op de lijkbezorging (kamerstukken 11 256 en 19 448) kennis hadden genomen. Niettemin hadden deze leden er nog behoefte aan, enige vragen over dit wetsvoorstel te stellen. Allereerst vroegen de leden van de C.D.A.-fractie of de regering een onderzoek wenselijk acht naar de feitelijke situatie van en de eventueel daarbij aan de orde zijnde problemen rondom de lijkbezorging in ons land. Zo'n onderzoek zou, aldus deze leden, conclusies en aanbevelingen kunnen opleveren voor verdere beleidsadvisering aan gemeenten en kerken en zo nodig kunnen leiden tot aanpassing van de aan de orde zijnde regelgeving. De regering heeft tijdens de openbare behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de nieuwe Wet op de lijkbezorging in de Tweede Kamer de bereidheid tot het laten verrichten van een nader onderzoek naar het proces van ongestoorde lijkontbinding, ook wel aangeduid als het evaluatieonderzoek, uitgesproken (Handelingen II, 1989/90, pagina 3 496).

Dit onderzoek naar materialen die bij het begraven van lijken worden gebruikt zoals kisten en lijkomhulsels, zal een beter inzicht moeten geven in de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om een ongestoorde lijkontbinding te bereiken. Naar de mening van de regering echter dient een evaluatieonderzoek, voorzover het door het Rijk wordt bekostigd, betrekking te hebben op die aspecten die mogelijk voor regelgeving op rijksniveau in aanmerking komen; dit mede ook vanwege de beperkte budgettaire mogelijkheden op rijksniveau. Een onderzoek met een zo ruime probleemstelling als door de leden van de C.D.A.-fractie verwoord, staat ons met andere woorden niet voor ogen.

Naar aanleiding van de vraag van dezelfde leden of de regering bereid is initiatief te nemen tot een dergelijk evaluatieonderzoek, wijzen wij erop dat intussen in gezamenlijk overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een onderzoekopdracht is opgesteld, op basis waarvan gezamenlijk offerte is aangevraagd bij een technisch onderzoeksbureau: Technisch adviesbureau DHV, Raadgevend ingenieursbureau BV te Amersfoort.

Wat betreft de concrete bijdrage van het ministerie van Binnenlandse

* Het vorige stuk is verschenen onder nr. 70 van vergaderjaar 1989–1990.

Zaken aan het onderzoek – ook daarnaar vroegen de leden van de C.D.A.-fractie – wijzen wij erop dat dit departement in zowel financiële (f 50 000) als beleidsmatige zin (wat betreft het laatste door deelname aan de te vormen begeleidingscommissie) betrokken zal zijn. Voor de Vereniging van Nederlandse Gemeenten geldt naar verwachting hetzelfde.

De leden van de fracties van de P.v.d.A. en Groen Links meenden begrepen te hebben dat een onderzoek naar de kwaliteit van doodskisten en andere omhulsels nog moest beginnen. Dit kwam hun onbegrijpelijk voor, nu dit onderwerp al zeer lange tijd in de belangstelling staat. De veronderstelling echter, dat er voorafgaand aan het opstellen van het concept-Lijkomhulselbesluit geen technisch onderzoek heeft plaatsgevonden, is niet juist. De regering wijst hierbij op

- het onderzoek van de Gezondheidsraad uit 1977: «Het gebruik van plastic bij het begraven van lijken»;
- het onderzoek van het Instituut voor Milieuhygiëne en Gezondheidstechniek van TNO eveneens uit 1977: «Aspecten van de lijkbezorging»;
- en de onderzoeken van het Kunststoffen en Rubber Instituut TNO uit 1982 respectievelijk 1983: «Het gebruik van Aqualloy-polymeren als materiaal voor lijkwaden» en een «Semi-praktijkproef met van Aqualloy-polymeer vervaardigde lijkwaden».

De opstelling van het concept-Lijkomhulselbesluit heeft juist kunnen plaatsvinden op basis van de conclusies van deze technische (laboratorium-)onderzoeken en door samenwerking met de Hoofdinspectie van de Volksgezondheid voor de Hygiëne van het Milieu, de Hoofdgroep Maatschappelijke Technologie TNO en het Houtinstituut TNO. En voorts heeft ook het advies van eind 1987 van vertegenwoordigers van de houtindustrie, crematieverenigingen, begraafplaatsverzorgeren en uitvaartondernemers daarbij een rol gespeeld.

Met betrekking tot het in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het ministerie van Binnenlandse Zaken nog te verrichten onderzoek verwijzen wij de hier aan het woord zijnde leden naar hetgeen wij hiervoor aan de leden van de C.D.A.-fractie hebben geantwoord.

De leden van de fractie van D66 vroegen evenals de leden van de C.D.A.-fractie of de regering bereid is op korte termijn een onderzoek in te stellen naar de knelpunten die zich voordoen bij het feitelijke beheer van begraafplaatsen. De regering staat een dergelijk onderzoek met een zo ruime probleemstelling als door deze leden geopperd, niet voor ogen. Zoals al eerder is opgemerkt, is de regering – mede gelet op de beperkte budgettaire mogelijkheden van het Rijk – van mening dat de te onderzoeken onderwerpen op een terrein moeten liggen dat zich leent voor regeling op rijksniveau.

Aan de wens van de leden van de fractie van D66 om inzage te mogen hebben in het gedeelte van de tekst van het concept-Besluit op de lijkbezorging met betrekking tot de nadere regels over het bezorgen van lijken en de tekst met betrekking tot de nadere regels over het bezorgen van as, kunnen wij op het moment niet voldoen, omdat onlangs het advies van de Raad van State is ontvangen en thans het nader rapport wordt voorbereid. Om niettemin als enigszins tegemoet te komen aan de wens van deze leden, geven wij hier alvast een omschrijving van de door deze leden ter inzage gevraagde nadere regels.

Een lijk wordt begraven in een kist, maar begraven van een lijk mag ook geschieden in een ander omhulsel, dat op het doel van begraving is afgestemd. Deze kist of dit omhulsel mag niet met toepassing van kunststoffen of metalen zijn vervaardigd, behalve die welke door Onze Minister van Binnenlandse Zaken zijn aangewezen of worden gebruikt

voor handvatten, ornamenten en verbindingselementen. Een lijk wordt verbrand in een kist, maar verbranding van een lijk mag ook geschieden in een ander omhulsel, dat op het doel van verbranding is afgestemd. De bovenstaande opmerkingen met betrekking tot kunststoffen en metalen zijn ook hier van toepassing. De verbranding geschiedt op een zodanige wijze, dat vermenging of verwisseling van de as met die van andere lijken niet mogelijk is en het identiteitssteentje in de as blijft. Wat betreft de verstrooiing van as: deze geschiedt op een permanent daartoe bestemd terrein door of namens de houder van een crematorium, een begraafplaats of een bewaarplaats van asbussen of in de open zee door of namens de houder van het crematorium waar het lijk is verbrand. Het evengenoemde terrein wordt aangewezen door de houder van een crematorium, een begraafplaats of een bewaarplaats van asbussen na verloop van burgemeester en wethouders der gemeente waarin dit terrein is gelegen en nadat de betrokken regionale inspecteur van de volksgezondheid is gehoord.

Naar aanleiding van het verzoek van de leden van de fractie van D66 om te overwegen de mogelijkheden tot het verstrooien van as te verruimen tot verstrooiing in alle stromend water hebben de eerste ondergetekende van deze memorie van antwoord en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten besloten om eveneens een onderzoek te laten verrichten betreffende de incidentele verstrooiing van as. Inmiddels is gezamenlijk een offerte aangevraagd bij het reeds eerder genoemde technische onderzoeksbureau. Onderzocht zal worden of er uit milieuhygiënische overwegingen bezwaren bestaan tegen het incidenteel verstrooien van as op een bijzonder plekje en op stromend water, anders dan de open zee en/of door het stellen van voorwaarden (en zo ja, welke) aan deze bezwaren tegemoet kan worden gekomen.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons